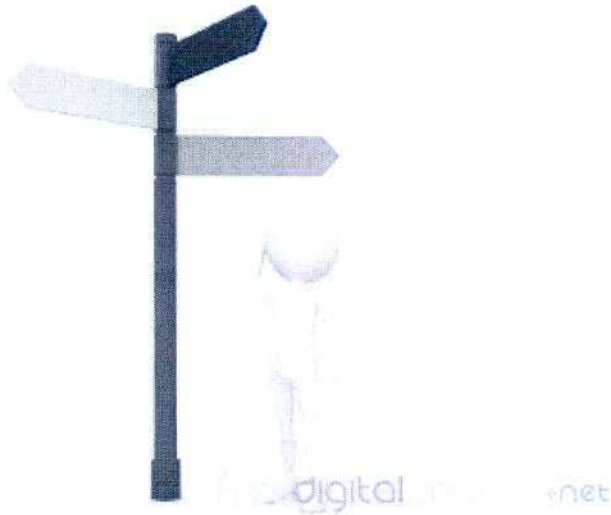

Kas jāzina rotaļlietu importētājiem?

2011.gada 20.jūlijā stājās spēkā **Ministru kabineta 2011.gada 15.februāra noteikumi Nr.132 „Rotaļlietu drošuma noteikumi”** (turpmāk – *Noteikumi Nr.132*), kuros iekļautas tiesību normas, kas izriet no *Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas (2009/48/EK) par rotaļlietu drošumu*.

Noteikumos Nr.132 ir noteiktas:

- 1) rotaļlietu **būtiskās drošuma prasības**;
- 2) **ražotāja, ražotāja pilnvarotā pārstāvja, importētāja un izplatītāja pienākumi**, ņemot vērā katra lomu rotaļlietu piegādes ķēdē;
- 3) detalizēta **rotaļlietu atbilstības novērtēšanas un marķēšanas kārtība**;
- 4) kā arī **tirgus uzraudzības kārtība**.

Rotaļlieta - izstrādājums, kas paredzēts, lai ar to rotaļātos bērni, kas jaunāki par 14 gadiem. **Attiecīgais izstrādājums uzskatāms par rotaļlietu**, pat ja tas ir paredzēts arī citiem mērķiem, ne tikai rotaļām – tas nozīmē, ka precei nav jābūt vienīgi paredzētai ar rotaļāšanās mērķi, bet tai var būt arī citas funkcijas

(piemēram, atslēgu piekariņš ar pievienotu rotaļu lācīti, guļammaiss mīkstās rotaļlietas formā) (*Noteikumu Nr.132* 1.7.apakšpunkts).

Izstrādājumi, kas nav uzskatāmi par rotaļlietām, minēti *Noteikumu Nr.132* 1.pielikumā.

Noteikumi Nr.132 neattiecas uz šādām rotaļlietām:

- a) spēļu laukumu aprīkojumu, kas paredzēts publiskai lietošanai;
- b) spēļu automātiem, kas paredzēti publiskai lietošanai un kurus izmanto ar monētām vai bez tām;
- c) rotaļu transportlīdzekļiem ar iekšdedzes dzinējiem;
- d) rotaļu tvaika dzinējiem;
- e) lingām un katapultām.

Rotaļlietas atļauts laist (pirmo reizi piedāvāt rotaļlietu ES tirgū) **un piedāvāt** (pārdot, piegādāt vai citādi izplatīt rotaļlietu par atlīdzību vai bez tās) **tirgū tikai tad, ja tās atbilst rotaļlietu vispārējām drošuma prasībām** (kas noteiktas *Noteikumu Nr.132* 7., 8. un 9.punktā), **un specifiskajām drošuma prasībām** (kas noteiktas *Noteikumu Nr.132* 2.pielikumā).

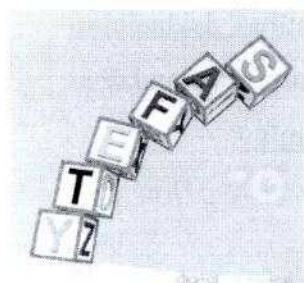
Atbilstību apliecinošā dokumentācija

EK atbilstības deklarācija, ar kuru ražotājs apliecina, ka ir pierādīta atbilstība būtiskajām drošuma prasībām. EK atbilstības deklarācijā ir **vismaz *Noteikumu Nr.132* 3.pielikumā minētā informācija**, ko ražotājs pastāvīgi atjauno.

Tehniskajā dokumentācijā (*Noteikumu Nr.132* 23.punkts un tam sekojošie apakšpunkti) ražotājs ietver visus datus vai norādes par līdzekļiem, kurus ražotājs izmantojis, lai nodrošinātu rotaļlietas atbilstību būtiskajām drošuma prasībām.

EK tipa pārbaudes sertifikāts - dokuments, ar kuru paziņotā institūcija apliecina, ka pārbaudītais rotaļlietas tips atbilst *Noteikumu Nr.132* 7., 8. un 9.punktā un 2.pielikumā minētajām drošuma prasībām.

Atbilstības novērtēšanas kārtība

Lai pierādītu, ka rotaļlieta atbilst būtiskajām drošuma prasībām, pirms rotaļlietas laišanas tirgū **ražotājs veic vienu no šādām atbilstības novērtēšanas procedūrām**:

- a) **iekšējo ražošanas kontroli**, ja ražotājs izmanto piemērojamus standartus, uz kuriem publicētas atsauces *Eiropas*

Savienības Oficiālajā Vēstnesī un kuri aptver visas attiecīgās rotaļlietas būtiskās drošuma prasības. Iekšējās ražošanas kontroles procedūra aprakstīta *Noteikumu Nr.132* 22.punktā;

b) **EK tipa pārbaudi un atbilstības tipam procedūru**, ja:

- nav piemērojamo standartu, kuri aptver visas attiecīgās rotaļlietas būtiskās drošuma prasības;
- ražotājs nav izmantojis piemērojamus standartus vai izmantojis tos daļēji;
- piemērojamie standarti vai kāds no tiem publicēts ar ierobežojumu;
- ražotājs uzskata, ka rotaļlietas veids, projekts, konstrukcija vai mērķis nosaka, ka ir nepieciešama trešās personas veikta pārbaude.

EK tipa pārbaudes un atbilstības tipam procedūra aprakstīta *Noteikumu Nr.132* 24.punktā.

Importētāju pienākumi

Noteikumu Nr.132 15. un 16.punkts un tam sekojošie apakšpunkti **importētājam** nosaka šādus **pienākumus**:

- laist tirgū tikai *Noteikumu Nr.132* prasībām atbilstošas rotaļlietas;
- nodrošināt, ka pirms rotaļlietas laišanas tirgū ražotājs ir veicis atbilstošu rotaļlietas atbilstības novērtēšanas procedūru;
- nodrošināt, ka pirms rotaļlietas laišanas tirgū ražotājs ir izstrādājis tehnisko dokumentāciju, ka rotaļlietai ir paredzētais atbilstības marķējums (CE atbilstības marķējums), ka ir pievienoti nepieciešamie dokumenti un ka ražotājs uz rotaļlietas ir nodrošinājis tipa, partijas vai sērijas, vai modeļa numuru vai citu identifikācijas elementu un norādījis savu nosaukumu (firmu) vai reģistrēto preču zīmi un adresi, kur ar ražotāju iespējams sazināties;
- norādīt uz rotaļlietas savu nosaukumu (firmu) vai reģistrēto preču zīmi un adresi, kur ar to var sazināties, vai, ja tas nav iespējams, to norāda uz iepakojuma vai dokumentā, kas pievienots rotaļlietai;
- nodrošināt, ka rotaļlietai ir pievienota lietošanas pamācība un brīdinājumi valsts valodā;
- 10 gadus pēc rotaļlietas laišanas tirgū glabāt rotaļlietas EK atbilstības deklarācijas kopiju, lai tā būtu pieejama tirgus uzraudzības iestādei, un pēc tirgus uzraudzības iestādes pieprasījuma nodrošināt tai tehniskās dokumentācijas pieejamību.

Noteikumi Nr.132 nosaka komersantiem arī citus pienākumus, tādēļ aicinām rūpīgi iepazīties ar *Noteikumu Nr.132* prasībām. *Noteikumi Nr.132* ir publicēti oficiālajā preses izdevumā „*Latvijas Vēstnesis*” (11.03.2011., Nr.40 (4438)). Ar *Noteikumu Nr.132* tekstu iespējams iepazīties arī Patērētāju tiesību aizsardzības centra mājas lapā sadaļā *Normatīvi*, tomēr publikācijai *PTAC* mājas lapā ir tikai informatīvs raksturs.

Marķēšana

Pirms rotaļlietas laišanas tirgū to marķē ar CE atbilstības marķējumu, kas apliecina rotaļlietas atbilstību *Noteikumu Nr.132* prasībām.

CE atbilstības marķējuma paraugs attēlots *Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr.765/2008 (2008.gada 9.jūlijs)*, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ *Regulu (EEK) Nr.339/93*, II pielikumā.

Rotaļlietas marķējumā jābūt:

- a) **CE atbilstības marķējumam** (uz rotaļlietas, tai piestiprinātās etiķetes vai tās iepakojuma viegli saskatāmā, salasāmā un neizdzēšamā veidā) (*Noteikumu Nr.132* 5. un 59.punkts un 59.1.apakšpunkts);

Mazām rotaļlietām un rotaļlietām, kas sastāv no sīkām detaļām, CE atbilstības marķējums var būt iekļauts etiķetē vai lietošanas pamācībā (*Noteikumu Nr.132* 63.punkts).

Ja iepakotai rotaļlietai CE atbilstības marķējums no ārpuses nav saskatāms, tas jānovieto vismaz uz rotaļlietas iepakojuma (*Noteikumu Nr.132* 64.punkts).

- b) **tipa, partijas vai sērijas, vai modeļa numuram vai citam identifikācijas elementam** (ja rotaļlietas izmērs vai veids to neatļauj, šī informācija ir sniegta uz iepakojuma vai dokumentā, kas pievienots rotaļlietai) (*Noteikumu Nr.132* 12.7.apakšpunkts);

PIEZĪME! Identifikācijas elementa norādīšana uz rotaļlietas iepakojuma vai pievienotajā pavaddokumentā ir attaisnojama, ja to nevar uzlikt rotaļlietai vai arī tas nav iespējams pamatotu tehnisku vai ekonomisku apstākļu dēļ, un to nedrīkst nelikt uz rotaļlietas tikai estētisku iemeslu dēļ¹.

¹ Eiropas Komisijas Pamatnostādnes par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/48/EK (2009. gada 18. jūnijs) par rotaļlietu drošumu., 22. lpp. Pieejams: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd-guidance/translations/tsd_rev_1-0_explanatory_guidance_document_lv.pdf

- c) ražotāja un importētāja vārdam, nosaukumam (firmai) vai reģistrētai preču zīmei un ražotāja un importētāja adresei, kur ar tiem var sazināties (*Noteikumu Nr.132 59.punkts un 59.2. un 59.3.apakšpunkts*).

PIEZĪME! Tīmekļa vietne ir papildu informācijas avots, bet nav pietiekama kā adreses norāde. Parasti adrese sastāv no ielas un numura vai pasta abonenta kastītes un numura, kā arī pasta indeksa un pilsētas norādes².

Brīdinājumi

Uz rotaļlietas, tai piestiprinātās etiķetes vai iepakojuma, vai, ja nepieciešams, rotaļlietai pievienotās lietošanas pamācības jābūt viegli saskatāmiem, skaidri salasāmiem, viegli saprotamiem un precīziem brīdinājumiem valsts valodā (*Noteikumu Nr.132 68. un 71.punkts*).

PIEZĪME! Mazām rotaļlietām, kuras pārdod bez iepakojuma, attiecīgajiem brīdinājumiem jābūt piestiprinātiem pie rotaļlietas (*Noteikumu Nr.132 68.punkts*).

Brīdinājumos ražotājs ietver vismaz norādi par lietotāja minimālo vai maksimālo vecumu un, ja nepieciešams, norādi par lietotāja spējām, minimālo vai maksimālo svaru un nepieciešamību nodrošināt, lai rotaļlieta tiktu lietota tikai pieaugušo uzraudzībā (*Noteikumu Nr.132 65.punkts*).

Noteikumu Nr.132 4.pielikumā norādītajiem rotaļlietu veidiem izmanto pielikumā noteiktos brīdinājumus. Brīdinājumiem, kas noteikti *Noteikumu Nr.132 4.pielikuma II-X nodaļā*, izmanto minētajās nodaļās sniegto formulējumu (*Noteikumu Nr.132 66.punkts*).

PIEZĪME! Brīdinājumu formulējumam precīzi jāatbilst *Noteikumu Nr.132 4.pielikuma II-X nodaļā* sniegtajiem formulējumiem³.

PIEZĪME! *Noteikumu Nr.132 4.pielikumā* norādītos brīdinājumus uz rotaļlietām nenorāda, ja attiecīgais brīdinājums ir pretrunā rotaļlietas paredzētajam lietojumam, ņemot vērā tās darbību, raksturlielumus un īpašības (*Noteikumu Nr.132 67.punkts*).

Brīdinājumus sāk attiecīgi ar vārdu „*Brīdinājums*” vai „*Brīdinājumi*” (*Noteikumu Nr.132 69.punkts*).

PIEZĪME! Brīdinājumus, kas ietekmē lēmumu iegādāties rotaļlietu (piemēram, tādi, kuros norādīts lietotāju minimālais un maksimālais vecums), kā arī citus *Noteikumu Nr.132*

² Eiropas Komisijas Pamatnostādnes par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/48/EK (2009. gada 18. jūnijs) par rotaļlietu drošumu., 25. lpp. Pieejams: [http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd-guidance/tsd_rev_1-](http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd-guidance/tsd_rev_1-4_explanatory_guidance_document_en.pdf)

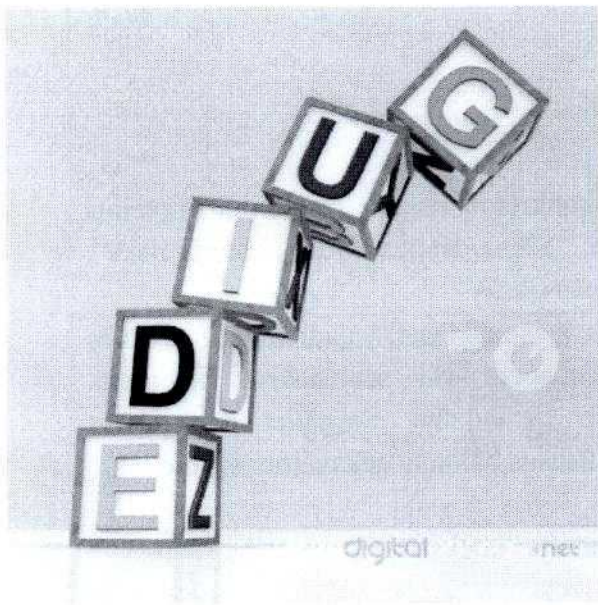
⁴ [explanatory_guidance_document_en.pdf](http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd-guidance/tsd_rev_1-4_explanatory_guidance_document_en.pdf)

³ Turpat, 36. lpp.

4.pielikumā minētos brīdinājumus izvieto uz mazumtirdzniecības iepakojuma vai citā vietā, kur tos pirms rotaļlietas iegādes var viegli ieraudzīt patērētājs, arī iegādājoties rotaļlietu internetā (*Noteikumu Nr.132 70.punkts*).

Atsevišķi brīdinājumi ir noteikti standarta LVS EN 71-1 „*Rotaļlietu drošums. 1. daļa: Mehāniskās un fizikālās īpašības*” 7. punktā, skatīt 1.pielikumu.

Papildus informācijas avoti

Plašāka informācija par *Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu (2009/48/EK) par rotaļlietu drošumu* atrodama ***Eiropas Komisijas Pamatnostādnēs par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/48/EK (2009. gada 18. jūnijs) par rotaļlietu drošumu.***

Pieejamas:

Angļu valodā - [http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd-guidance/tsd_rev_1-](http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd-guidance/tsd_rev_1-5_explanatory_guidance_document_en.pdf)

[5_explanatory_guidance_document_en.pdf](http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd-guidance/tsd_rev_1-5_explanatory_guidance_document_en.pdf)

Latviešu valodā - http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd-guidance/translations/tsd_rev_1-0_explanatory_guidance_document_lv.pdf

Plašāka informācija par tehnisko dokumentāciju atrodama ***Eiropas Komisijas Pamatnostādnēs par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/48/EK (2009. gada 18. jūnijs) par rotaļlietu drošumu – Tehniskā dokumentācija.***

Pieejamas:

Angļu valodā - http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/technical-documentation-guidance/20120411_technical_documentation_guidance_document_rev_1-1_en.pdf

Latviešu valodā - http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/technical-documentation-guidance/20110405_technical_documentation_guidance_document_rev_1-0_lv.pdf

Brīdinājumi rotaļlietām saskaņā ar Standarta EN 71-1:2011 7. punktu

Rotaļlietas veids	Brīdinājuma teksts
Rotaļlietas, kas nav paredzētas bērniem, kuri jaunāki par 36 mēnešiem	<p>„Brīdinājums! Nav piemērots bērniem, kas jaunāki par 36 mēnešiem” vai „Brīdinājums! Nav piemērots bērniem, kas jaunāki par trim gadiem” Frāze „Nav piemērots bērniem, kas jaunāki par trim gadiem” var tikt aizstāta ar brīdinājuma simbolu, kam jābūt kopā ar vārdu „Brīdinājums”:</p> <p>Un norādījums par konkrēto risku, kura dēļ noteikts ierobežojums, piemēram: „Sīkas detaļas. Nosmakšanas risks”, „Gara aukla. Nožņaugšanās risks”</p>
Lateksa baloni	„Brīdinājums! Bērni, kas ir jaunāki par 8 gadiem, var aizrīties vai nosmakt no nepiepūstiem vai saplīsušiem baloniem. Nepieciešama pieaugušo uzraudzība. Sargājiet nepiepūstus balonus no bērniem. Saplīsušus balonus nekavējoties izmetiet.”
Dabīgās gumijas lateksa baloni	„Izgatavots no dabīgās gumijas lateksa”.
Rotaļlietas lietošanai ūdenī	„Brīdinājums! Lietot tikai seklā ūdenī un pieaugušo uzraudzībā!”
Funkcionālās rotaļlietas	„Brīdinājums! Lietot tikai pieaugušo uzraudzībā!”
Rotaļlietas, kuras izšauj šāviņus ar kinētisko enerģiju, kas ir lielāka par 0,08 J	„Brīdinājums! Netēmēt acīs vai sejā!”
Aizsargmasku un ķiveru imitācijas	„Brīdinājums! Tā ir rotaļlieta. Nesniedz aizsardzību.”
Rotaļu pūķi	„Brīdinājums! Nelietot virszemes augstsprieguma līniju tuvumā vai pērkona negaisa laikā.”
Skrituļslidas, skrituļdēļi un citas rotaļlietas, uz kurām brauc (<i>ride-on toys</i>)	„Brīdinājums! Jāvalkā aizsargaprīkojums! Neizmantojiet satiksmē. Nav piemērots bērniem, kuru svars pārsniedz 20 kg (maksimāli 20 kg)”
Rotaļlietas, uz kurām brauc (<i>ride-on toys</i>), bez bremzēšanas ierīces	„Brīdinājums. Šai rotaļlietai nav bremzes”
Elektriski vadāmas rotaļlietas, uz kurām brauc (<i>ride-on toys</i>)	<p>„Brīdinājums. Jāvalkā aizsargaprīkojums. Neizmantojiet satiksmē.”</p> <p>„Brīdinājums. Šī rotaļlieta nav piemērota bērniem līdz 3</p>

bērniem, kas jaunāki par 36 mēnešiem, ar elektriskajiem kabeļiem, kas pārsniedz 300 mm	
Rotaļlietas ar auklām vai ķēdēm, kas paredzētas bērniem no 18 līdz 36 mēnešiem	„Brīdinājums. Nav piemērots bērniem līdz 18 mēnešiem. Gara aukla/Gara ķēde. Nožņaugšanās risks.”

	gadiem (vai attiecīgi 6 gadiem) tās maksimālā ātruma dēļ.”
Rotaļlietas, kuras paredzēts iekārt virs (pāri) šūpulīša, gultiņas vai ratiņiem (ar auklām, gumijām, lentēm)	„Brīdinājums! Lai novērstu iespējamās traumas no sapīšanās, noņemiet šo rotaļlietu, kad bērns sāk celties uz rokām un ceļgaliem rāpošanas pozīcijā.”
Ar šķidrumu pildītie zobu riņķīši	„Brīdinājums. Atziesēt tikai ledusskapī, nelikt saldētavas nodalījumā.”
Pistonī, kas paredzēti izmantošanai rotaļlietās (no standarta LVS CEN/TR 15071:2005)	Brīdinājums! Nešaut telpās vai tuvu acīm un ausīm. Vaļējus pistonus nenēsāt kabatā.
Akustiskās rotaļlietas	„Brīdinājums! Nelietot tuvu pie auss! Nepareiza lietošana var radīt dzirdes traucējumus!”
Akustiskās rotaļlietas, kurās izmanto pistonus, pievienojams papildu brīdinājums	Brīdinājums. Nešaut telpās! Lietot tikai pistonus, ko ieteicis ražotājs.
Rotaļu divriteņi	„Brīdinājums! Braucot jālieto aizsargķivere! Neizmantojot satiksmē”
Rotaļlietas, kuras paredzētas bērna svara noturēšanai un paredzētas, piemēram, bērniem jaunākiem par 36 mēnešiem	„Brīdinājums! Nedrīkst lietot bērni, kas vecāki par 36 mēnešiem.”
Rotaļlietas, kas sastāv no monošķiedrām, kuru iztaisnotais garums pārsniedz 50 mm	„Brīdinājums! Garo matu dēļ nav piemērots bērniem, kas jaunāki par 10 mēnešiem!”
Rotaļu skuteri	„Uzmanību! Jāvalkā aizsargaprīkojums! Neizmantojot satiksmē. Nav piemērots bērniem, kuru svars pārsniedz 20 kg (maksimāli 20 kg)!” (vai attiecīgi 50 kg)
Šūpuļzirdziņi un līdzīgas rotaļlietas	„Brīdinājums! Nokrišanas risks. Neatstājiet bērnu līdz 36 mēnešiem sēžot vai spēlējoties bez uzraudzības”
Magnētiskie/elektriskie eksperimentālie komplekti	„Uzmanību! Nav piemērots bērniem, kas jaunāki par 8 gadiem. Rotaļlieta satur mazu(s) magnētu(s). Norīti magnēti var savstarpēji pievilkties, izraisot nopietnu vai nāvējošu ievainojumu. Ja magnēti tiek norīti vai ieelpoti, nekavējoties meklējiet medicīnisko palīdzību” Minētais brīdinājums nav nepieciešams, ja magnētu magnētiskās plūsmas indekss ir mazāks par $50\text{kG}^2\text{mm}^2$ ($0,5\text{T}^2\text{mm}^2$) vai tie neietilpst sīko detaļu cilindrā.
Rotaļlietas, kas paredzētas	„Brīdinājums. Garš kabelis. Nožņaugšanās risks.”